

In het kader van het project 'Duurzame houten verpakkingen' heeft Stichting Probos onder grootverbruikers van houten pallets een onderzoek uitgevoerd. Het blijkt dat bij 79 procent van de respondenten maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo) in meer of mindere mate belangrijk is in de dagelijkse bedrijfsvoering. Echter, slechts 13 procent van deze bedrijven stelt eisen aan de herkomst van het hout in de door hun gebruikte pallets en houten verpakkingen. De resultaten geven goed inzicht in de uitdagingen die er liggen om het gebruik van aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout in de emballage- en palletsector naar een hoger plan te tillen.

Mvo belangrijk, maar niet bij houten pallets en verpakkingen

De emballage- en palletindustrie verbruikt jaarlijks circa één miljoen m³ gezaagd (naald)hout. Dit is bijna een derde van het verbruik van gezaagd hout in Nederland. Met een dergelijk groot aandeel kan deze sector een belangrijke rol spelen in het verduurzamen van de houtstromen in Nederland. Echter, eind 2009 was nog geen enkel bedrijf in deze sector in het bezit van een handelsketencertificaat. Bovendien is er om het aanbod te stimuleren vraag nodig. Daarom is Probos in 2010 samen met de Emballage- en Palletindustrie Vereniging (EPV) en FHG (Faber Halbertsma Groep) gestart met het project 'Duurzame houten verpakkingen'. Doel van het project: zowel producenten als gebruikers van houten verpakkingen stimuleren duurzaam geproduceerd hout te gebruiken.

De eerste grote stap werd reeds begin 2010 gezet. Tijdens de algemene ledenvergadering van de EPV hebben alle leden zich gecommitteerd aan een nieuwe gedragscode waarin onder meer staat dat alle leden eind 2011 in het bezit moesten zijn van een CoC-certificaat. Op dit moment is ruim 60 procent van de leden van de EPV, voor zover deze houten verpakkingen produceren, CoC-gecertificeerd (peildatum september 2012). Deze EPV-leden vertegenwoordigen ongeveer 80 procent van de totale productie onder de EPV-leden.

Onbekend maakt onbemind

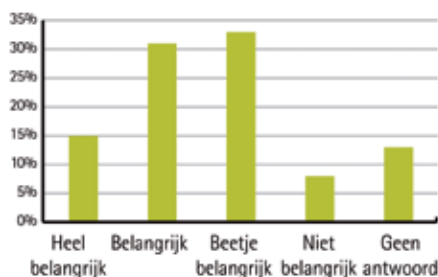
De pallet, maar ook houten verpakkingen, zijn niet de meest in het oog springende houten producten. Een eindconsument

of gebruiker ziet in de meeste gevallen de pallet niet eens. Ondanks dat mvo bij veel bedrijven die grote hoeveelheden houten verpakkingen verbruiken hoog in het vaandel staat, heeft het verduurzamen van dit onderdeel vaak geen prioriteit. Dit is een gemiste kans. Dit onderdeel van transport en logistiek kan op relatief eenvoudige wijze verduurzaamd worden door in contracten eisen te stellen aan de herkomst van het hout (zie kader op pagina 38).

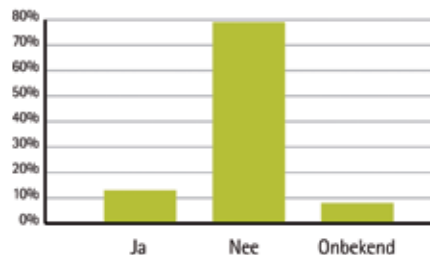
Om gebruikers van houten pallets te stimuleren na te denken over de herkomst van het hout dat voor hun pallets wordt gebruikt, zijn mini-pallets verstuurd. Honderd grote bedrijven met een gezamenlijk jaarlijks verbruik van miljoenen pallets hebben een informatiepakket ontvangen met daarin achtergronden, een voorbeeld bestekbepaling én twee mini-pallets vervaardigd van FSC en PEFC gecertificeerd hout. FSC (Forest Stewardship Council) en PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) zijn de twee meest voorkomende certificatiesystemen voor

duurzaam bosbeheer. Om te achterhalen of de pallet-brief zijn doel heeft bereikt, zijn de ontvangers telefonisch benaderd met een aantal vragen. In totaal hebben 38 bedrijven de vragen telefonisch beantwoord. Het betrof bedrijven uit verschillende sectoren: van de levensmiddelensector tot toeleveranciers aan de doe-het-zelf-sector.

Uit de telefonische enquête blijkt dat mvo bij de meeste bedrijven in meer of mindere mate van belang is in de bedrijfsvoering (grafiek 1). Het stellen van eisen aan de herkomst van het hout dat gebruikt wordt binnen de pallets is echter een stuk minder vanzelfsprekend (zie grafiek 2). Ondanks het feit dat slechts 13 procent van de ondervraagden eisen stelt aan de herkomst van het hout, kan 74 procent één of meerdere keurmerken voor duurzaam bosbeheer noemen. Hierbij moet worden opgemerkt dat de interviews betrekkelijk kort na het versturen van de pallet-brief zijn afgenomen. Gezien het geringe aantal bedrijven dat eisen stelt aan de herkomst van het hout is de verwachting dat zonder de pallet-brief,

Grafiek 1: Mate waarin MVO belangrijk is in de bedrijfsvoering van palletverbruikers

Grafiek 2: Aantal bedrijven dat eisen stelt aan duurzame herkomst pallethout.

Foto: Mark van Benhem, Stichting Probos

waarin FSC en PEFC werden genoemd, dit aantal een stuk lager zou zijn. De naamsbekendheid van FSC is groter dan PEFC.

Kosten versus duurzaamheid

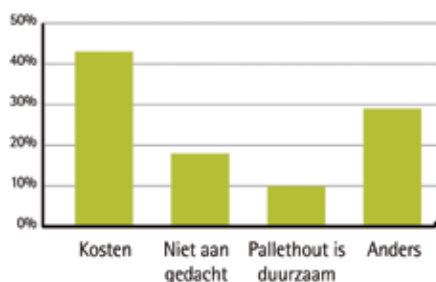
Het vermoeden dat gecertificeerde pallets duurder zijn, wordt het vaakst genoemd als reden voor het niet stellen van eisen aan de herkomst van het hout (grafiek 3). Dit vermoeden is niet geheel ongegrond volgens Erik Faber, commercieel directeur bij FHG, full service leverancier van houten verpakkingen in West-Europa: 'Vanzelfsprekend kost CoC-certificering geld en moeten wij als organisatie de nodige stappen zetten om aan te tonen dat het toegepaste hout aantoonbaar duurzaam geproduceerd is. Echter, afhankelijk van de afmetingen van

het toe te passen hout gaat het in de meeste gevallen om een zeer geringe meerprijs.'

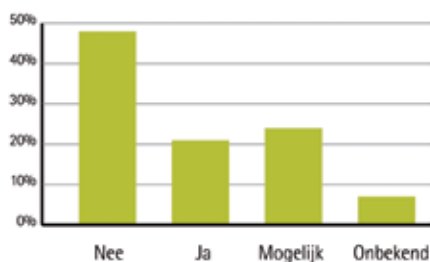
Ook blijkt dat veel van de respondenten niet weten dat zij eisen kunnen stellen aan de herkomst van het hout en hoe dat moet. Zo denkt men bijvoorbeeld dat er nauwelijks gecertificeerde palletleveranciers in Nederland zijn. Dat was tot voor kort ook het geval, maar deze situatie is snel veranderd. Er zijn meerdere bedrijven die aangeven (nog) niet te hebben stil gestaan bij het stellen van eisen ten aanzien van de herkomst van het hout in hun pallets. Hieronder vallen ook bedrijven die al jaren actief zijn op het gebied van mvo en het toepassen van duurzaam geproduceerd hout.

Frank van Berkel, manager operations bij Velux Nederland: 'Duurzaamheid en hout

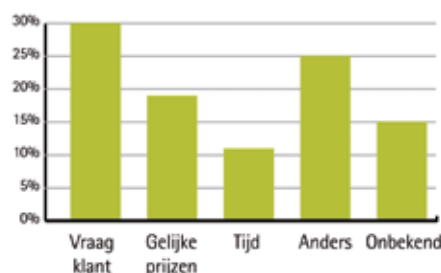
uit duurzaam beheerde bossen spelen binnen de Velux Groep een zeer belangrijke rol, zo zijn onze productiebedrijven en dakramen FSC en/of PEFC gecertificeerd. De brief met minipallets en de telefonische enquête is voor ons aanleiding geweest contact op te nemen met ons hoofdkantoor in Denemarken, omdat de inkoop van pallets en kartonverpakkingen centraal wordt gecoördineerd. Tot nu toe worden er nog geen eisen gesteld aan gecertificeerd hout en karton, mede omdat hier vanuit Europa nog geen vraag naar is geweest. Het project duurzame houten verpakkingen heeft ertoe geleid dat het onderwerp pallet en kartoncertificatie bij onze afdeling Corporate Social Responsibility op de agenda terecht is gekomen. Het zou goed zijn als

Grafiek 3: Redenen voor het niet eisen van duurzaam geproduceerd pallethout.

Grafiek 4: Aantal bedrijven dat in de toekomst geen, wel of mogelijk duurzaam geproduceerd pallethout gaat eisen. Onbekend betekent dat de geïnterviewde niet kon aangeven of men dit in de toekomst zou gaan doen.

Grafiek 5: Motieven voor een bedrijf om wel duurzaam geproduceerd pallethout te eisen.

Voorschrijven en controle duurzaam geproduceerd hout

Gebruikers van houten verpakkingen en pallets kunnen eisen dat het gebruikte hout aantoonbaar duurzaam geproduceerd is door de volgende tekst op te nemen in contracten en aanbestedingen: 'te leveren houten pallets en/of verpakkingen dienen te voldoen aan de Dutch Procurement Criteria for Timber ten aanzien van duurzaam bosbeheer en de handelsketen, zoals op 24 juli 2008 vastgesteld door de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer'. Naast voorschrijven is controleren van belang. Op de factuur dient vermeld te worden dat het om gecertificeerde producten gaat. Zie www.inkoopduurzaamhout.nl voor meer details over de inkoopcriteria, bestekbepalingen en voorbeelden van facturen. Ook bedrijven die gebruik maken van een palletpool kunnen eisen stellen ten aanzien van de herkomst van het gebruikte hout. Meer informatie over duurzaam geproduceerde houten verpakkingen en pallets is te vinden op: www.duurzamehoutenverpakkingen.nu.

Daarnaast lijkt men zich niet te realiseren dat het stellen van eisen aan de herkomst van het hout een logische, en relatief eenvoudige, stap in het mvo-beleid is.

Verantwoordelijkheid

Begin dit jaar kwam naar buiten dat Drankenpallet Beheer Nederland vanuit milieuoverwegingen al haar houten pallets gaat vervangen door exemplaren van kunststof. Dit voorbeeld illustreert hoe sommige bedrijven (gerecycled) kunststof als een meer duurzame grondstof ervaren dan hout. Om objectief een vergelijking tussen houten en kunststof pallets te kunnen maken wordt momenteel een LCA (Life Cycle Analysis) uitgevoerd. Probos verwacht dat hout hier opnieuw goed scoort, mits het hout aantoonbaar afkomstig is uit goed beheerde bossen.

Probos is sinds jaar en dag van mening dat de houtsector haar verantwoordelijkheid moet nemen en dat dus de handel gestoeld moet zijn op duurzaam geproduceerd hout. Voor houtbedrijven zou het ook een vanzelfsprekendheid moeten zijn al was het maar voor de eigen grondstofvoorziening. De branchevereniging EPV heeft een uitstekende eerste stap gezet met de verplichte CoC-certificering van hun leden en is voor deze sector daarmee voorloper in Europa. Ruim 60 procent van de leden voldoet momenteel aan dit beleid. Nu is het zaak dat de achterblijvers volgen en dat er vooral ook werk wordt gemaakt van het actief gebruiken en uitdragen van aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout. Dan kan de sector met een sterk verhaal de concurrentie met andere materialen aan. ■

er een groter draagvlak voor dit onderwerp wordt gecreëerd door coördinatie op Europees niveau.' Verder denkt een aantal bedrijven dat pallets alleen gemaakt worden van West- en Noord-Europees naaldhout en dat daarmee de duurzaamheid automatisch geborgd is. Pallethout is ook afkomstig uit onder andere Rusland, Oekraïne en Wit-Rusland. Landen waar duurzaam bosbeheer niet altijd vanzelfsprekend is.

Ongeveer de helft van de respondenten geeft aan in de toekomst mogelijk eisen te gaan stellen aan de herkomst van het hout voor hun pallets (grafiek 4). Op de vraag wat er nodig is om deze verandering door te voeren binnen de bedrijfsvoering worden uiteenlopende antwoorden gegeven (grafiek 5). Een aantal respondenten geeft aan dat, indien hun directe afnemers eisen zouden stellen aan het hout in de pallets, dit zou leiden tot een nieuw inkoopbeleid. Ook het prijsverschil wordt wederom genoemd. Indien er geen meerprijs zou zijn voor gecertificeerde producten zou men eerder de overstap maken. Daarnaast blijkt dat bij een aantal bedrijven het (Europese)

hoofdkantoor verantwoordelijk is voor de inkoop van de pallets. Daardoor heeft men het gevoel zelf minder directe invloed op de inkoop te kunnen uitoefenen.

Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat de directe klanten van de emballagebedrijven zich niet altijd verantwoordelijk voelen als het gaat om het stellen van eisen aan de herkomst van het hout voor de pallets die zij verbruiken. De klanten van de directe klanten, m.a.w. de echte eindgebruikers van de pallets, zijn vooral sturend als het gaat om het stellen van eisen. Het is dus zaak deze bedrijven op hun verantwoordelijkheid te wijzen. Een verantwoordelijkheid die men met meer zichtbare producten, zoals drinkkartonverpakkingen die wel bij de consument terecht komen, eerder geneigd lijkt te nemen.

Grote impact

Het lijkt alsof de respondenten niet inzien hoe groot de impact is wanneer zij hun inkoopbeleid veranderen. Alleen de 38 bevraagde bedrijven zijn al ten minste goed voor jaarlijks ruim 4,5 miljoen pallets.

Annemieke Winterink

is adviseur bosbeheer en houtketen bij Stichting Probos.

Mark van Benthem

is senior adviseur bosbeheer en houtketen bij Stichting Probos.

Huib van Veen

heeft als onderdeel van zijn stage meegewerkt aan het project 'Duurzame houten verpakkingen'.